

gen deed opofferen tot hulp van anderen. Hij hield zijne geneeskundige oefeningen bij tot aan zijn levenseind, en wendde die belangeloos aan tot afkeering van ziekten of leniging van smart:” Bij deze hoedanigheden voegde hij bevallige zeden, en was een kundig kenner, liefhebber en voorstander van kunst. Wat nog meer is, hij was een braaf en godsdienstig man.

Wien, Mijne Heeren, kan ik voegzamer naast BENNET plaatsen dan Dr. ABRAHAM VAN STIPRIAAN LUISCIUS, sedert den 11^{den} Maart 1809 Correspondent, sedert den 11^{den} Mei 1819 Lid der Eerste Clasfe, den 2^{den} Mei 1829, in den ouderdom van ruim vijf-en-zestig jaren, te *Delft* overleden. Waardige vrienden, meer bevoegd dan ik tot het waarden van zijne verdiensten als scheikundigen en geneesheer, prezen dezelve in een levensbericht, 't welk ik mag veronderstellen u bekend te zijn. (*)

De Eerste Clasfe bezit onder hare verzameling van zijne hand de volgende stukken:

Korte scheikundige bespiegelingen over de vermenging en de vereeniging der lichamen in het algemeen en die der vloeistoffen in het bijzonder.

Verhandeling over eenen door hem verbeterden Bathometer.

Verhandeling over de zuivering van bedorven water.

Beschrijving van een nieuwen polypus-afbinder.

Verhandeling over de veranderingen van vormige lichamen in den schoot der aarde.

VAN STIPRIAANS kunde en vlijt aan Leidens Hoogeschool, verwierven hem den hoogsten trap van bevordering; buiten- en inlandsche Maatschappijen plaatsten hem onder hare verdienstelijkste Leden; de plantaardige zouten; het nut der scheikunde in het algemeen en derzelve invloed op de geneeskunst in het bijzonder; de natuur- en scheikundige wetenschappen van zes melkfoorten; de oorzaken der verrotting in plantaardige en dierlijke zelfstandigheden; en vele andere belangrijke onderwerpen, in het

Ge.

(*) Zie Alg. Kunst- en Letterbode, van 1829, N°. 22 en 23.

Geneeskundig Magazijn opgenomen, hielden zijnen geoefenden geest en vlijtige pen bezig. Hij maakte de luchtzuiverende berookingen van GUYTON MORVEAU meer bekend en bruikbaar. Hij vond en beschreef eenen zeepeiler, waarvan hij zelf het model vervaardigde; hij wees de middelen aan, hem best geschikt voorgekomen, zoo tot zuivering van bedorven water, als tot wering van het bederf; menig eerlaurier fierde zijne kruin; overvloedige bewijzen van vertrouwen en achting ontving hij van zijne medeburgers en van 's lands bestuur, meermalen werd hem een hooger leerstoel aangeboden dan die van *Lector der Scheikunde*, dien hij te *Delft* vervulde; hij zag zich geplaatst aan het hoofd van het geneeskundig toezigt in Zuid-Holland; — maar, wat voor het Vaderland en de menschheid nog grooter waarde heeft, hij was een werkdadig Geneesheer, toegerust met al de hoedanigheden, welke zich vereenigen moeten, om dien eertitel waardiglijk te bezitten: hij was een menschen-vriend in den edelsten en uitgebreidsten zin des woords. Deze deugd, bij zoo diepe kunde, zoo wijze voorzigtigheid, en onbezweken trouw, verwierf hem de dankbare liefde van allen, die hij redde, hielp of troostte, en den onuitwischbaren roem, dien hij zijne verdienstelijke zonen naliet.

Van geheel anderen aard wordt de moeilijke taak mij opgelegd, wanneer ik voor u den naam uitspreke van **ADRIAAN FRANÇOIS GOUDRIAAN**, te *Ameiden* den 1sten Augustus 1768 geboren, sedert 4 Mei 1808 Lid der eerste Clasfe, den 2^{den} Junij dezes jaars overleden, wien bij zijn leven de getuigenis in openbaren druk gegeven werd, (*) dat hij aan de uitgebreidste *practische* kunde van den waterstaat, den roem paarde, van een der eerste *theoretici* van Europa in de *hydraulische* wetenschappen te wezen.

De Eerste Classe bezit van hem de volgende stukken:

Verhandeling getiteld: Aanmerkingen aangaande het doen van waarnemingen.

(*) Zie *Galerie Historique des Contemp. ou Nouv. Biographie*. Brux. 1819. Tom. 5. p. 188. col. 2.

mingen omtrent de hoogte van het water in de onderscheiden riviertakken en zeeboezems; bevattende tevens de beschrijving van een zeer eenvoudig werktuig, door hetwelk de hoogte van het water, de streek en kracht des winds gedurende nacht en dag zich zelve aanteekenen.

Verhandeling over de Schutfluisen, behelzende een ontwerp, om door eenen eenvoudigen toefstel aan de Schutfluisen de belangrijke eigenschap te geven, dat, bij de doorschutting, het schutwater voor een groot deel weder op den bovenboezem terug gevoerd worde.

Verhandeling bevattende aanmerkingen over het nemen van proeven met modellen van werktuigen in het algemeen, en verflag van de zoodanigen, als in het bijzonder genomen zijn met een model van den toefstel, door welken de schutfluisen de belangrijke eigenschap kunnen verkrijgen, dat, bij de doorschutting, het schutwater voor een groot gedeelte weder op den bovenboezem terug gevoerd wordt.

Verhandeling getiteld: Onderzoek omtrent het vereischte vermogen van zijdelingsche afleidingen der rivieren.

Verhandeling getiteld: Voorstel van een Spiraal Mikrometer voor het meten van afftanden, kleine hoeken en zeer kleine voorwerpen.

Hij begon op zijn achttiende jaar in deze stad zijne waterbouwkundige werkzaamheden. Reeds in 1788 en 1789 befteedde hij zijne dienst aan het bedijken der Schorren van Hulst, Axel en Sas van Gendt; in 1790 aan de haven van het Nieuwe Diep; waar zijn vindingrijk vernuft eene schutfluis deed bouwen, waarvan de modellen onze voornaamfte stichtingen van natuur- en waterbouwkunde verrijken. Na 1795 werd hij belast met het opperbestuur van al de waterbouwkundige werken in de noordelijke afdeeling der Marine, en klom, langs telkens hooger trappen, in 1808 op tot aan het Algemeen Bestuur van den Waterstaat, waarin hij in 1811 werd gehandhaafd. Immers NAPOLEON, wiens wiskundig genie GOUDRIAANS ontwerp om *Amsterdam* van versch water te voorzien, na rijpe beproeving door deskundigen, en bij het mondeling ontvouwen

zoo zeer waardeerde, dat hij hem twee dagen later het Ridder-kruis van het legioen van eer toezond; moge hier den roem van onzen Landgenoot flaven. Sedert 1813 door onzen geeerbiedigden Koning bevestigd in al de betrekkingen, waarin hij stond tot het Rijk, deelde hij den titel van *Inspecteur-Generaal van den Waterstaat* en de hoogstgewichtige werkzaamheden daaraan verknocht, met den Staatsraad J. BLANKEN JANSZ., tot dat deze, om zijne gevorderde jaren en langdurige werkzame dienften, in het laatst van 1826 van dezelve ontheven, en uitfluitend als Raadsman werd toegevoegd aan den Minister van Binnenlandsche zaken. Na GOUDRIAANS dood bleef zijne plaats onvervuld, en zocht 's Konings wijsheid in vier waterbouwkundigen voor het Rijk, wat GOUDRIAAN alléén omvatte. Inderdaad Mijne Heeren! 's mans roem is te groot voor deze gehoorzaal. Opent de gedenkschriften der Eerste Clasfe, treedt in de boekverzamelingen der wis- natuur- en waterbouwkunde; verplaatst U in onze kunstverzamelingen, in onze havens, in onze dokken, bij onze fluisen, aan onze rivieren, op onze stranden; en laat mij op GOUDRIAAN toepassen wat den verbaasden beschouwer, als uit den mond van den bouwheer (*), in Londens verheven tempel toegalmt: *Circumspice!*

Lager dale mijn toon, nederiger zij mijne reden; kalm en stil, als het graf, waarin het lijk van JOHAN PIETER VAN CAPPELLE nederzank. Sedert den 8ten October 1816 Lid der Eerste Clasfe, dit jaar en meermalen haar Voorzitter, en sedert den 12den Maart 1818 Lid ook der Tweede Afdeeling van het Koninklijk Nederlandsch Instituut, op Woensdag den 26sten dezer maand overleden. Breed is de lijst der stukken welke aan de beide Clasfen door hem zijn medegedeeld: laat mij U die oplezen.

In de Eerste Clasfe:

Eene Voorlezing over de Automaten der Ouden.

Eene

(*) CHRISTOPH. WHREN, na INIGO JONES.